

'İmalatta endişe verici bir tablo var'

BÜYÜMENİN öncü göstergesi imalat sanayide ağustosta Covid-19 salgınından bu yana en sert düşüş kaydedildi, büyümeye ve istihdama ilişkin riskler arttı. **Istanbul Sanayi Odası**'nın verilerine göre imalat PMI, ağustosta kaydedilen 47.9 seviyesinden 44.3'e gerileyerek üst üste altıncı ayda da eşik değer 50 seviyesinin altında kaldı. Ağustosta, Kasım 2018'den bu yana ilk kez, alt sektörlerin hepsinde istihdam azaldı. S&P Global Ekonomi Direktörü Andrew Harker, enflasyonist baskıların hâlâ güçlü olduğunu vurgulayarak "Son PMI verileri, sektörün üçüncü çeyreğin sonunda yavaşlama dönemine girmesiyle Türk imalatçıları için endişe verici bir tablo çiziyor" dedi. (SÖZCÜ)

Enflasyonla mücadele kapsamında uygulanan programla Türkiye ekonomisi daralıyor. İmalat göstergesi İSO PMI eylül ayında 44,3'e gerilerken, 6 aydır aralıksız daralmaya işaret etti. Ekonomide yavaşlama belirginleşirken, enflasyon da uygulanan programına 'rağmen' artıyor. TÜİK enflasyonu için öncü gösterge olan İstanbul enflasyonu Eylül'de aylık yüzde 3,9 artarken, yıllık yüzde 59,18 arttı. Verileri yorumlayan uzmanlar "Daralma şiddetleniyor, çalışmayan programın ağır yükü vatandaşın üzerinde" dedi.

Program eksik çalışıyor enflasyon artıyor

Enflasyon son yıllarda Türkiye'nin kronikleşen sorunu haline geldi. 2023 genel seçimleri sonrası göreve gelen ekonomi yönetimi enflasyonla mücadele kapsamında ekonomide sıkılaşma politikasını uygulamaya koydu. Uygulanan programla ekonominin daralması, enflasyonun düşmesi hedeflendi. Ancak ekonomi 6 aydır da-

ralırken, enflasyonda artış sürüyor. İstanbul Sanayi Odası (İSO) tarafından açıklanan satın alma yöneticileri endeksi (PMI) 44,3'e gerilerken; 6 aydır aralıksız daralmaya işaret etti. Söz konusu yavaşlama Mayıs 2020'den bu yana en belirgin düzeyde gerçekleşti ve faaliyet koşullarındaki bozulma eğilimi altıncı aya ulaştı. Yeni sipariş-

lerin zayıf seyrine bağlı olarak üretim de üst üste altıncı kez, aylık bazda yavaşlama kaydetti. Üretimdeki daralma aynı zamanda Mayıs 2020'den bu yana en yüksek oranda gerçekleşti. Liradaki zayıflık ve ham madde fiyatlarındaki yükseliş, Eylül ayında girdi maliyetlerinin daha da artmasına yol açtı. Ekonomide yavaşlama belir-

ginleşirken, enflasyon da uygulanan programına 'rağmen' artıyor. TÜİK enflasyonu için öncü gösterge olan İstanbul enflasyonu 5 ayın zirvesine çıktı. İstanbul Ticaret Odası (İTO), Eylül ayı İstanbul Ücretli Geçim Endeksi ile Toptan Eşya Fiyatları Endeksi verilerini açıkladı. İTO verilerine göre, Eylül'de perakende fiyatlar

yüzde 3,9 arttı. İstanbul'da perakende fiyat hareketlerini ölçen İstanbul Ücretli Geçim Endeksi Eylül'de bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 59,18 oranında arttı. Endeks Ağustos'ta yıllık yüzde 61,57 artış kaydetmişti. Toptan Eşya Fiyatları Endeksi Eylül'de aylık yüzde 4,67, yıllık yüzde 47,89 arttı. **-EKONOMİ SERVİSİ**

TAKİP EDİLEN 10 SEKTÖRDE DE İSTİHDAM GERİLEDİ

Ekonomik durgunlukta işsizlik tehlikesi her geçen gün artıyor. Türkiye Sektörel PMI raporu, Eylül ayında yeni siparişler ve üretim gereksinimlerindeki zayıflığa bağlı olarak imalatçıların istihdam azalttığına işaret etti. Kasım 2018'den bu yana ilk kez, takip edilen sektörlerin tamamında istihdam hacmi daraldı. Fiyatlar genel olarak artış eğilimini sürdürdü; ancak girdi talebindeki durgunluğa bağlı olarak sektörlerin çoğunda tedarik zincirleri iyileşme kaydetti. Eylül ayında, takip edilen on sektörün tamamında üst üste üçüncü ay yeni siparişler yavaşladı. Yaklaşık altı yıldır ilk kez, takip edilen on sektörde de istihdam gerileme kaydetti. İstihdamda en belirgin azalış, tekstil sektöründe gerçekleşti.

'PROGRAMIN REEL EKONOMİDEKİ YANGINA ÇARESİ YOK'

Açıklanan PMI ve enflasyon verilerini değerlendiren ekonomistler programın çalışmadığını belirtti. Ekonomist Serkan Özcan 'Program çalışıyor' sloganının gerçeği yansıtmadığını belirtti. Özcan X platformundan yaptığı açıklamada "İTO Ücretli Geçim Endeksi aylık yüzde 3,9. Bu oran, enflasyonla mücadele başlatıldı 15 ay geçmesine rağmen TCMB'nin aylık hedefi olan yüzde 2-2,5 seviyesinin neredeyse bir buçuk katı üzerinde. Yıllık enflasyondaki düşüş matematiksel, ceplerdeki yangını aylık enflasyon seviyesi anlatıyor. İSO İmalat Sanayi PMI Eylül'de çöküşte 47,8'den 44,3'e geriledi. Türkiye ekonomisi son altı aydır daralıyor. İşsizliğin artışı geçmesi kaçınılmaz, geniş tanımlı işsizlik oranı bu gidisde yüzde 30'u aşacak. Sayın Şimşek'in programı sıcak parayla sadece finansal aşırıkları törpüleyebiliyor. Reel ekonomideki yangına çaresi yok. Program çok eksiklik, sistem hastalıklı, hukuk yok. Güven olmayınca enflasyon hala yüksek ve yapışkan. Ekonominin daralma hızı şiddetleniyor. Çalışmayan programın ağır yükü vatandaşın üzerinde. 2025'te daha zor günler kapıda" ifadelerini kullandı.

GİRDİ VE NİHAİ ÜRÜN FİYATLARI ARTTI

İstanbul Sanayi Odası'nın (İSO) Eylül ayına ilişkin PMI raporu imalat tarafında sert bir daralmaya işaret ederken, ankette yer alan sektörel veriler de fiyat göstergelerinde de yukarı yönlü ivmeye işaret etti. Sektörel verilere göre, takip edilen 10 sektörün beşinde nihai ürün fiyatlarında artış görüldü. Sektörel kırılımlara bakıldığında nihai ürün fiyat artışı yaşanan sektörler gıda, giyim ve deri ürünleri, kimyasal, plastik ve kauçuk ürünler, makine ve metal ürünler ve elektrikli ve elektronik ürünler oldu. Sektörlerin önemli bölümünde girdi fiyatlarındaki artış da dikkat çekti. İSO'nun değerlendirmesinde Türk lirasındaki zayıflığın ve ham madde fiyatlarındaki yükselişin Eylül ayında girdi maliyetlerini daha da artırdığı belirtildi.

TÜRK-İŞ ENFLASYONU DA HIZLANDI

Enflasyonun öncü göstergelerinden biri olarak kabul edilen Türk-İş'in gıda enflasyonu verileri Eylül'de hızlanmaya işaret etti. Türk-İş'in Ağırlık ve Yoksulluk Sınırı Araştırması'na göre Ankara'da yaşayan dört kişilik bir ailenin "gıda için" yapması gereken asgari harcama tutarındaki artış bir önceki aya göre yüzde 2,90 oranında gerçekleşti. Yıllık artış ise yüzde 48,72 olarak kaydedildi. Aylık enflasyon Mayıs ayından bu yana en yüksek enflasyon oldu. Araştırmaya göre Ankara'da yaşayan dört kişilik bir ailenin sağlıklı, dengeli ve yeterli beslenebilmesi için yapması gereken aylık gıda harcaması tutar, kamuoyunda bilinen adıyla açlık sınırı 19 bin 830 TL'ye çıktı.

'FAİZ İNDİRİMİ LAZIM AMA DAYANAK YOK'

Finansal Piyasalar Uzmanı İris Gıbre açıklanan verileri sosyal medya hesabından değerlendirerek şu ifadeleri kullandı: "Durum şu; tarihi yüksek faiz. PMI'lar gün görmüyomuşçasına düşüyor, piyasa duracak. Kur kırdamıyor, kredi büyümesine duvar var, para arzı artış hızı reel düşüyor. Ve aylık enflasyon yüzde 3,90, olacak iş değil? Sonuç: TCMB'nin kademeli 500 baz puan faiz indirmesi lazım ama indirmeye dayanak yok. Ayrılan öyle bir kırılma ki, bir türlü olmuyor. Toplumsal mutabakatı sağlamadılar. Tüccar 'programa' inanmadığı için, 'faiz incek zam yapayım' diyor. Meyve sebze yüzde 6,8 artış yaşamış. Sen tanımlı desteklemeden indirmesin bu gıdayı. Çocuk giyim artışı yüzde 26,38, neden? Okullar açıldı. Fırsatçılığı da soktan bünyeye bir defa MB'nin indirimi iletişimi de sağlıksız ya da bence yok. Bu enflasyonla nasıl indireceksin arkadaş."

İmalatta keskin daralma: Pandemi seviyeleri görüldü

İMALAT sanayisinde daralma sinyalleri eylülde de devam etti. İmalat PMI göstergesi, eylül ayında 44,3'e geriledi. Endeks, koronavirüs salgınından bu yana en düşük seviyesini gördü. İmalat sanayi satın alma yöneticileri endeksi (PMI) eylül ayında 44,3'e gerileyerek Mayıs 2020'den bu yana en düşük değeri alırken, imalat sektöründe daralmanın hızlanarak devam ettiğine işaret etti.

SİPARİŞLERDE SERT DÜŞÜŞ

YILIN üçüncü çeyrek dönemi sonu ererken şirketler talepte zorlu koşulların sürdüğünü belirtti. Üretim, yeni siparişler, istihdam ve satın alma faaliyetleri bir önceki aya kıyasla daha hızlı daralma kaydetti. **İstanbul Sanayi Odası** (İSO) için S&P Global tarafından derlenen imalat PMI, ağustosta kaydedilen 47,9 seviyesinden 44,3'e gerileyerek üst üste altıncı ayda da büyüme ile daralmayı ayıran 50 seviyesinin altında kaldı. hem girdi hem nihai ürün stokları azalırken, girdilere zayıf talep tedarik zincirleri üzerindeki baskıyı hafifletti, böylece teslimat süreleri 9 ayda ilk kez azaldı.

İSO Türkiye İmalat PMI eylülde 44,3 oldu

Ekonomik büyümenin öncü göstergesi olan imalat **sanayi** performansında en hızlı ve güvenilir referans kabul edilen **İstanbul Sanayi Odası (İSO) Türkiye İmalat PMI** (Satın Alma Yöneticileri Endeksi) anketinin, Eylül 2024 dönemi sonuçları açıklandı. Eşik değer olan 50,0'nin üzerinde ölçülen tüm rakamların sektörde iyileşmeye işaret ettiği anket sonuçlarına göre; ağustosta 47,8 olan manşet PMI, eylül ayında sektörde sert bir yavaşlamaya işaret edecek şekilde 44,3'e geriledi. Söz konusu yavaşlama Mayıs 2020'den bu yana en belirgin düzeyde gerçekleşti ve

faaliyet koşullarındaki bozulma eğilimi altıncı aya ulaştı. Eylül ayında anket katılımcılarının talep zayıflığına ilişkin geri dönüşleri dikkat çekti. Söz konusu zayıflık, yeni siparişlerde yaklaşık son dört buçuk yılın en sert düşüşüne yol açtı. Yeni ihracat siparişlerinin yeniden yavaşlamaya geçmesi, dış talepte de durgunluğa işaret etti. Yeni siparişlerin zayıf seyrine bağlı olarak üretim de üst üste altıncı kez, aylık bazda yavaşlama kaydetti. Üretimdeki daralma aynı zamanda Mayıs 2020'den bu yana en yüksek oranda gerçekleşti. Talepteki zayıflık ve üretim gereksinimlerindeki azalış, eylül ayın-

da imalatçıların istihdam ve satın alma faaliyetlerini de yavaşlatmalarına yol açtı. Bazı firmalar eylül ayında tam zamanlı çalışanlarının işten ayrıldığını bildirdi. Böylece istihdam hacminde Nisan 2020'den bu yana en belirgin daralma gözlemlendi. Hem girdi hem de nihai ürün stoklarında azalma devam etti. Girdilere yönelik talebin zayıf seyri, tedarik zincirleri üzerindeki baskıyı hafifleterek teslimat sürelerinin son 9 ayda ilk kez kısılmasını sağladı. Liradaki zayıflık ve ham madde fiyatlarındaki yükseliş, eylül ayında girdi maliyetlerinin daha da artmasına yol açtı. Enflasyon son üç ayın en düşük seviyesine gerilemesine rağmen belirgin seviyelerde kaldı. Buna bağlı olarak nihai ürün fiyatlarında devam eden artış oran olarak Ağustos ayındakine oldukça yakın gerçekleşti.

İstanbul Sanayi Odası Türkiye İmalat PMI anket verileri hakkında değerlendirmede bulunan S&P Global Market Intelligence Ekonomi Direktörü Andrew Harker, şunları söyledi: "Sektördeki yavaşlamanın üçüncü çeyrek sonları itibarıyla daha da derinleştiğine işaret eden PMI verileri Türk imalatçıları için endişe verici

bir tablo çizdi. Birçok firma, talepteki zayıflık ve yeni sipariş alma konusundaki yaşanan sıkıntılar nedeniyle üretim, istihdam ve satın alma faaliyetlerinin azaldığını bildirdi. Enflasyonist baskıların geçtiğimiz dönemdeki kadar şiddetli olmamasına rağmen, fiyatlarda halen belirgin düzeylerde seyreden artışlar, talep ortamının iyileşmesi açısından destekleyici olmuyor." Türkiye Sektörel PMI raporu, eylül ayında yeni siparişler ve üretim gereksinimlerindeki zayıflığa bağlı olarak imalatçıların istihdam azaldığına işaret etti. Kasım 2018'den bu yana ilk kez, takip edilen sektörlerin tamamında istihdam hacmi daraldı. Fiyatlar genel olarak artış eğilimini sürdürdü; ancak girdi talebindeki durgunluğa bağlı olarak sektörlerin çoğunda tedarik zincirleri iyileşme kaydetti. Eylül ayında, takip edilen on sektörün tamamında üst üste üçüncü ay yeni siparişler yavaşladı. En belirgin ivme kaybı giyim ve deri ürünlerinde görüldü, en hafif yavaşlama gıda ürünlerinde gerçekleşti. Dış talep açısından nispeten olumlu bir görünüm ortaya çıktı ve başta gıda ürünleri olmak üzere on sektörden üçünde artış kaydedildi.

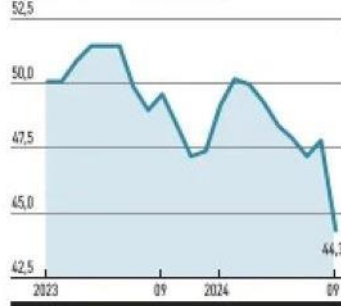

PMI 3,5 PUAN DÜŞTÜ

İmalatta sert yavaşlama!

Türkiye İmalat PMI

Türk imalat sektörünün faaliyet koşullarındaki bozulma, üçüncü çeyrek sonunda daha da belirginleşti. Nisan ayından bu yana 50 eşik değerinin altında seyreden **İSO Türkiye İmalat PMI**, eylül ayında da 3,5 puan düşerek 44,3'e geriledi ve Mayıs 2020'den bu yana en düşük düzeyine indi. Yeni siparişlerde keskin yavaşlama kaydedilirken, üretim ve istihdamda daralma hız kazandı. Girdi maliyetleri ise belirgin artışını sürdürdü. /04

44,3

Istanbul Sanayi Odası (İSO)

Türkiye İmalat Satınalma Yöneticileri Endeksi (PMI), eylülde 44,3'e geriledi.

İSO Türkiye İmalat PMI anketinin Eylül 2024 dönemi sonuçları açıklandı. Eşik değer olan 50'nin üzerinde ölçülen tüm rakamların sektörde iyileşmeye işaret ettiği anket sonuçlarına göre, **ağustosta 47,8 seviyesinde kaydedilen manşet PMI, eylülde 44,3'e düştü.** Söz konusu yavaşlama Mayıs 2020'den bu yana en belirgin düzeyde gerçekleşti ve faaliyet koşullarındaki bozulma eğilimi altıncı aya ulaştı.

Eylülde anket katılımcılarının talep zayıflığına ilişkin geri dönüşleri dikkati çekti.

Söz konusu zayıflık, yeni siparişlerde yaklaşık son 4,5

Yeni siparişlerin zayıf seyrine bağlı olarak üretim de üst üste altıncı kez aylık bazda yavaşlama kaydetti. Üretimdeki daralma, aynı zamanda Mayıs 2020'den bu yana en yüksek oranda gerçekleşti.

Talepteki zayıflık ve üretim gereksinimlerindeki azalış, eylülde imalatçıların istihdam ve satın alma faaliyetlerini de yavaşlatmalarına yol açtı. Bazı firmalar eylülde tam zamanlı çalışanlarının işten ayrıldığını

bildirdi. Böylece istihdam hacminde Nisan 2020'den bu yana en belirgin daralma gözlemlendi.

Kasım 2018'den bu yana ilk kez, takip edilen sektörlerin tamamında istihdam hacmi daraldı. Eylülde, takip edilen 10 sektörün tamamında

üst üste üçüncü ay yeni siparişler yavaşladı. En belirgin ivme kaybı giyim ve deri ürünlerinde görülürken, en hafif yavaşlama gıda ürünlerinde gerçekleşti. Girdilere yönelik talebin genel olarak durgun seyretmesi, eylülde tedarik zincirleri üzerindeki baskıyı bir miktar hafifletti. Bunun sonucunda, birçok sektörde tedarikçilerin teslimat süreleri kısaldı.

Türk imalatçılar için endişe verici

S&P Global Market Intelligence Ekonomi Direktörü Andrew Harker, konuyla ilgili yaptığı

açıklamada şunları kaydetti: "Sektördeki yavaşlamanın üçüncü çeyrek sonları itibarıyla daha da derinleştiğine işaret eden PMI verileri, Türk imalatçıları için endişe verici bir tablo çizdi. Birçok firma, talepteki zayıflık ve yeni sipariş alma konusunda yaşanan sıkıntılar nedeniyle üretim, istihdam ve satın alma faaliyetlerinin azaldığını bildirdi. Enflasyonist baskıların geçtiğimiz dönemdeki kadar şiddetli olmamasına rağmen, fiyatlarda halen belirgin düzeylerde seyreden artışlar, talep ortamının iyileşmesi açısından destekleyici olmuyor."

İmalat sanayi sert daraldı, pandemi seviyesi görüldü

İmalat PMI'ı eylül ayında sert düştü. **Istanbul Sanayi Odası (ISO) Türkiye** İmalat PMI anketinin Eylül 2024 dönemi sonuçları açıklandı. Eşik değer olan 50'nin üzerinde ölçülen tüm rakamların sektörde iyileşmeye işaret ettiği anket sonuçlarına göre, ağustosta 47,8 seviyesinde kaydedilen manşet PMI, eylülde 44,3'e düştü. Böylece endeks, koronavirüs salgınından bu yana en düşük seviyesini gördü.

Söz konusu yavaşlama Mayıs 2020'den bu yana en belirgin düzeyde gerçekleşti ve faaliyet koşullarındaki bozulma eğilimi altıncı aya ulaştı.

Siparişlerde 4,5 yılın en sert düşüşü

Eylülde anket katılımcılarının talep zayıflığına ilişkin geri dönüşleri dikkati çekti. Söz konusu zayıflık, yeni siparişlerde yaklaşık son 4,5 yılın en sert düşüşüne yol açtı. Yeni ihracat siparişlerinin yeniden yavaşlamaya geçmesi, dış talepte de durgunluğa işaret etti. Yeni siparişlerin zayıf seyri-ne bağlı olarak üretim de üst üste altıncı kez aylık bazda yavaşlama kaydetti. Üretimdeki daralma, aynı zamanda Mayıs 2020'den bu yana en yüksek oranda gerçekleşti. Talepteki zayıflık ve üretim gereksinimlerindeki azalış, eylülde imalatçıların istihdam ve satın alma faaliyetlerini de yavaşlatmalarına yol açtı. Bazı firmalar eylülde tam zamanlı çalışanlarının işten ayrıldığını bildirdi. Böylece istihdam hacminde Nisan 2020'den bu yana en belirgin daralma gözlemlendi.

Türkiye Sektörel PMI raporu, eylülde yeni siparişler ve üretim gereksinimlerindeki zayıflığa bağlı olarak imalatçıların istihdam azalttığına işaret etti.

Kapasite kullanım oranı %60'lara düşer

TGSD Başkanı Ramazan Kaya, Türkiye'de sıkılaşma politikalarının 2025 yılının ortalarına kadar devam edecek gibi görüldüğünü söyledi. Kaya, "PMI'nin yüzde 45'lerin altında gelmesi kapasite kullanım oranlarının da yüzde 60'lara düşmesi demek. En zorlu dönemlerde dahi böyle bir zorluk yaşamamıştık. Sektörümüzde kapasite kullanım oranı yüzde 55'e kadar geriledi. S&P Global Market Intelligence Ekonomi Direktörü Andrew Harker de "Sektördeki yavaşlamanın üçüncü çeyrek sonları itibarıyla daha da derinleştiğine işaret eden PMI verileri, Türk imalatçıları için endişe verici bir tablo çizdi" diye konuştu.

Kasım 2018'den bu yana ilk kez, takip edilen sektörlerin tamamında istihdam hacmi daraldı. Fiyatlar genel olarak artış eğilimini sürdürdü ancak girdi talebindeki durgunluğa bağlı olarak sektörlerin çoğunda tedarik zincirleri iyileşme kaydetti. Yaklaşık 6 yıldır ilk kez, takip edilen 10 sektörde de istihdam gerileme kaydetti. İstihdamda en belirgin azalış, tekstil sektöründe gerçekleşti. Girdi maliyetleri, 10 sektörün tamamında belirgin şekilde arttı. En yüksek oranlı artış, kimyasal, plastik ve kauçuk ürünleri sektöründe gerçekleşirken, en zayıf artış ana metallerde kaydedildi.

TGSD Başkanı Kaya: Artık sadece pahalı değil, çok pahalı hale geldik Enerji de sermaye de bitti

Türkiye Giyim Sanayicileri Derneği (TGSD) Başkanı Ramazan Kaya, hazır giyim sektöründe son iki yıldır 1980'lerden bu yana görülen en uzun süreli daralmanın yaşandığını vurgulayarak "Rekabet ettiğimiz ülkelerden yüzde 60 daha pahalıyız. Hükümet sadece faiz ve enflasyona odaklanıyor. Ancak daha büyük problemlerinizi var. Artık sermayemiz de enerjimiz de kalmadı" dedi.

Kaya, son çeyrekte siparişlerde kısmen iyileşme beklentisine rağmen hazır giyim sektörü ihracatının bu yılı yüzde 6-7 düşüşle tamamlayacağını; daralma trendinin süreceği 2025'in de zor geçeceğini yüzde 5 gerileme öngördüklerini söyledi.

Yüzde 17 daralma

2025'te beklenen daralma ile birlikte sektörde bir miktar istihdam çıkışı ve kapanmalarla da karşı karşıya kalacaklarını anlatan Kaya, bunun önüne geçilebilmesi için finansman desteği, kurun enflasyon derecesinde artması ve asgari ücretin OVP'deki yeni dönem

enflasyon hedefi ile belirlenmesi gibi bir dizi beklentileri olduğunu ifade etti. Kaya, son iki yılda istihdamın yüzde 15.3, üretimin ise yüzde 17 daraldığını belirterek "TL'nin değerlenmesi, kur üzerindeki baskı ve iç pazarın sıkışma politikaları ile daraltılması sonucu sektörümüz ihracat pazarlarında artık sadece pahalı değil, çok pahalı hale geldi. Alım grupları farkı tolere etmediği için kayıp yaşıyoruz. Mecburen fiyatları aşağı çekiyoruz" diye konuştu. Verilen bilgiye göre son açıklanan rakamlara göre hazır giyim ithalatı 3.2 milyar dolara çıktı, yılsonunda bu rakamın 3.6 milyara çıkması bekleniyor.

Öte yandan TGSD tarafından bu yıl 17. düzenlenecek olan İstanbul Hazır Giyim Konferansı 16-17 Ekim'de İstanbul'da yapılacak. • **Ekonomi Servisi**

İstihdam düşüyor daralma artıyor

İSTANBUL Sanayi Odası'nın (İSO) eylül ayına ilişkin satın alma yöneticileri endeksi (PMI) salgın döneminden bu yana en düşük değeri olarak yüzde 44.3 olarak gerçekleşti. Ağustos ayında 47.8 olan PMI, eylül ayında 44.3'e gerilerken faaliyet koşullarındaki bozulma eğilimi de altıncı aya ulaştı. Takip edilen on sektörün tamamında üst üste üçüncü ay yeni siparişler yavaşladı. Girdi maliyetleri arttı. Yaklaşık altı yıldır ilk kez istihdam gerileme kaydetti. İstihdamda en belirgin azalış, tekstil sektöründe gerçekleşti. S&P Global Market Intelligence Ekonomi Direktörü Andrew Harker, "Birçok firma yaşanan sıkıntılar nedeniyle üretim, istihdam ve satın alma faaliyetlerinin azaldığını bildirdi" dedi.

MINE
UZUN

PMI NEDİR NASIL YENİR

Pek endeksler, o endekslerin ne ifade ettiği üzerine yazmam aslında. Fazla teknik buluyorum bu tip yazıları. Ama bugün, biraz da teknik ifadelerle boğmadan benim PMI'dan ne anladığımı, kendi bakış açımı anlatmak istiyorum.

Hadi başlayalım bir bir eteğimizdeki taşları dökmeye.

PMI nedir? PMI nasıl yenir?

Bu PMI'nı soslu güzel olur.

En iyi sosu elde etmek için fiziki sermaye ile yani makineler, fabrikalar, işleyen doğru düzgün bir altyapı ile insan ve insani ihtiyaçların yani eğitim, sağlık, hukuk vs gibi unsurların harmanlanması, terbiyesinin içine işleme için yıllara sarı şekilde bir arada bulunmuş olması gerekir.

Pişirme işlemi sırasında mutlaka "50" derecenin üzerinde kulak memesi kıvamına gelene kadar hiç bırakmadan karıştırılması gerekir. İyi bir PMI elde etmek için sürekli karıştırmak ve topaklanmayı önlemek çok önemlidir.

PMI asıl lezzetini, Anadolu'nun çalışan insanının, sermaye sahipleriyle buluşmasından alır. Sermaye sahiplerinin dürüst, vergisini ödeyen, işçisinin hakkını vereni makbuldür.

Ekonomi yönetimi konusunda rüştünü ispat etmiş yöneticilerin gösterdiği yolda ilerleyen sermaye sahibi büyük iş adamlarının kredi olarak anılan hafif acı söze erişimlerinin de PMI'ya lezzet kattığı unutulmamalıdır. Ve PMI elbette iktidara sahip olanların hazırlanmış oldukları hukuk, insan hakları, insan onuru, eğitim, sağlık, güven ortamından harmanlanmış özel yatağında mutlaka 50 derecenin üzerindeki bir sıcaklıkta servis edilmelidir.

Kitaba bakacak olursak: Satın Alma Yöneticileri Endeksleri (Purchasing Managers' Indices), ekonomik faaliyet koşullarının ölçümü konusunda küresel piyasalara takip edilen bir endekstir.

PMI, genellikle "50 seviyesi üzerinde veya altında" diye yorumlanır. 50'nin üzerindeki değerler, bir önceki aya göre iyileşmeyi, toparlanmayı, artışı işaret ederken, 50'nin altındaki değerler bir önceki aya göre kötüleşmeyi, düşüşü işaret eder.

Dün Eylül ayı PMI rakamları açıklandı.

İstanbul Sanayi Odası (İSO) tarafından açıklanan Türkiye İmalat PMI Eylül 2024 Raporu'nda Eylül ayı PMI verisi 44,3 olarak açıklandı. Aynı veri Ağustos ayında 47,8 düzeyinde idi. Ağustos-Eylül arasındaki yavaşlama Mayıs 2020'den bu yana en belirgin düzeyde gerçekleşti. Ekonomik faaliyet beklentilerindeki bozulma ise altıncı aya ulaştı.

Aslında ortaya çıkan bu tablo sürpriz değil. Para politikasının normalleşmesi (faizlerin yükseltilmesi) ile birlikte ekonomik aktivitede bir yavaşlama olacağı herkes tarafından biliniyordu. İlk iki çeyrekte büyüyen ekonominin ardından üçüncü çeyrekte büyümenin sifra yaklaşması hatta dördüncü çeyrekte bir daralmanın söz konusu olabileceği beklentilerinde ölçülen veriye de yansdı.

Piyasamız tam bu veriyi sindirmeye çalışırken, şakkadanak **İTO** enflasyonu gelmez mi? O da ne! İstanbul'da aylık enflasyon yüzde 3,90 mı? Ağzını korkak alıştırmadan dört bile denir yani.

İstanbul Ticaret Odası tarafından açıklanan bu enflasyon verisinin sadece İstanbul için ölçüldüğünün altını çizmekte fayda var. Yarı Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), Türkiye'nin enflasyonunu açıklayacak. Piyasa beklentisi, yüzde 2'nin biraz üzerinde. **İTO** verisi yüzde 3,90 gelince piyasaya bir titreme geldi. Enflasyon konusundaki titremelere bizim vücutlar alışık zaten.

Sorun şu; biri sadece İstanbul'u biri sadece Türkiye'yi ölçse de iki veri arasında güçlü bir korelasyon var. **İTO** yüksek çıkınca acaba TÜİK verisi de yüksek çıkar mı titremesi bu. Hani 1. Dünya Savaşı'nda Almanlar yenilince biz de yenilmiş sayıldık ya işte onun gibi.

Merkez Bankası yılın son çeyreğinde mevsim etkisinden arındırılmış aylık enflasyonun yüzde 1,5'in altına ineceğini öngörüyor. O açıdan yarın açıklanacak TÜİK verisi son derece önemli. Piyasada, Kasım ve Aralık ayında yapılacak PPK toplantılarında faiz indirimi beklentisi güçleniyor. Ancak beklentilerin çok üzerinde gelebilecek Eylül enflasyonu bu yıl için faiz indirim beklentilerini rafa kaldırabilir.

Peki TÜİK tarafından açıklanacak enflasyon piyasa beklentilerine paralel girerse ister misiniz yine başlasın, "İTO-TÜİK farkı nasıl oldu? Yanlış mı ölçülüyor? Vatandaşın enflasyonunu temsil ediyor mu? Kalem mi oynatıldı?" tartışmaları.

Pardon ya zaten bu tartışmalar bitmemiştii değil mi?

Ürün fiyatlarında artış eğilimi

İstanbul **Sanayi** Odası'nın (İSO) Eylül ayına ilişkin PMI raporu imalat tarafında sert bir daralmaya işaret ederken, ankette yer alan sektörel veriler de fiyat göstergelerinde de yukarı yönlü ivmeye işaret etti.

Sektörel verilere göre, takip edilen 10 sektörün beşinde nihai ürün fiyatlarında artış görüldü. Sektörel kırılımlara bakıldığında nihai ürün fiyat artışı yaşanan sektörler gıda, giyim ve deri ürünleri, kimyasal,

plastik ve kauçuk ürünler, makine ve metal ürünler ve elektrikli ve elektronik ürünler oldu.

Gıda sektörüne bakıldığında hem girdi maliyetleri hem de nihai ürünlerde enflasyon yükseldi. Bu sektörde girdi fiyatları son dört ayın, nihai ürün fiyatları ise son beş ayın en yüksek seviyesine yükseldi.

Elektrikli ve elektronik ürünlerde ise nihai ürün fiyatlarındaki artış belirgin bir şekilde hızlanarak son yedi ayın en yüksek düzeyine çıktı.

YİYECEK ALAMAYACAK DURUMA GELMEK...

Eski Merkez Bankası Başekonomisti Prof. Dr. Ali Hakan Kara, PMI verilerindeki daralmada gıda üretimine özellikle dikkat çekti. Kara, bu daralmanın ne anlama geldiğini şu şekilde açıkladı: "Gıda üretimindeki küçülme çok çarpıcı. Bu boyutta bir yavaşlama ancak vatandaşın yiyecek alamayacak duruma gelmesi veya ihracat pazarlarımızda bir çöküş ile açıklanabilir."

İmalat PMI 54 ayın en düşüğünde

İSO Türkiye İmalat PMI eylül ayında 44,3'e gerilerken; 6 aydır aralıksız daralmaya işaret etti. Öte yandan, yavaşlama Mayıs 2020'den bu yana en belirgin düzeyde gerçekleşti.

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Türkiye İmalat Satınalma Yöneticileri Endeksi (PMI), eylülde 44,3'e geriledi.

İSO Türkiye İmalat PMI anketinin Eylül 2024 dönemi sonuçları açıklandı.

Eşik değer olan 50'nin üzerinde ölçülen tüm rakamların sektörde iyileşmeye işaret ettiği anket sonuçlarına göre, ağustosta 47,8 seviyesinde kaydedilen manşet PMI, eylülde 44,3'e düştü.

Söz konusu yavaşlama Mayıs 2020'den bu yana en belirgin düzeyde gerçekleşti ve faaliyet koşullarındaki bozulma eğilimi altıncı aya ulaştı.

Eylülde anket katılımcılarının talep zayıflığına ilişkin geri dönüşleri dikkati çekti. Söz konusu zayıflık, yeni siparişlerde yaklaşık son 4,5 yılın en sert düşüşüne yol açtı. Yeni ihracat siparişlerinin yeniden yavaşlamaya geçmesi, dış talepte de durgunluğa işaret etti.

Yeni siparişlerin zayıf seyrine bağlı olarak üretim de üst üste altıncı kez aylık bazda yavaşlama kaydetti. Üretimdeki daralma, aynı zamanda Mayıs 2020'den bu yana en yüksek oranda gerçekleşti.

Talepteki zayıflık ve üretim gereksinim-

lerindeki azalış, eylülde imalatçıların istihdam ve satın alma faaliyetlerini de yavaşlatmalarına yol açtı. Bazı firmalar eylülde tam zamanlı çalışanlarının işten ayrıldığını bildirdi. Böylece istihdam hacminde Nisan 2020'den bu yana en belirgin daralma gözlemlendi.

Hem girdi hem de nihai ürün stoklarında azalma devam etti. Girdilere yönelik talebin zayıf seyri, tedarik zincirleri üzerindeki baskıyı hafifleterek teslimat sürelerinin son 9 ayda ilk kez kısalmasını sağladı. Liradaki zayıflık ve ham madde fiyatlarındaki yükseliş, eylülde girdi maliyetlerinin daha da artmasına yol açtı.

Enflasyon son 3 ayın en düşük seviyesine gerilemesine rağmen belirgin seviyelerde kaldı. Buna bağlı olarak nihai ürün fiyatlarında devam eden artış, oran olarak ağus-

tostakine oldukça yakın gerçekleşti.

Türkiye Sektörel PMI raporu, eylülde yeni siparişler ve üretim gereksinimindeki zayıflığa bağlı olarak imalatçıların istihdam azalttığına işaret etti.

Kasım 2018'den bu yana ilk kez, takip edilen sektörlerin tamamında istihdam hacmi daraldı. Fiyatlar genel olarak artış eğilimini sürdürdü ancak girdi talebindeki durgunluğa bağlı olarak sektörlerin çoğunda tedarik zincirleri iyileşme kaydetti.

Eylülde, takip edilen 10 sektörün tamamında üst üste üçüncü ay yeni siparişler yavaşladı. En belirgin ivme kaybı giyim ve deri ürünlerinde görülürken, en hafif yavaşlama gıda ürünlerinde gerçekleşti. Dış talep açısından nispeten olumlu bir görünüm ortaya çıktı ve başta gıda ürünleri

olmak üzere 10 sektörden 3'ünde artış kaydedildi.

Toplam yeni siparişlerdeki tabloyla uyumlu olarak, üretimde de genel bir düşüş yaşandı. En sert daralma, makine ve metal ürünleri sektöründe gözlemlendi.

Üretimdeki gerilemeye rağmen, yeni sipariş girişlerindeki durgunluk, birikmiş işlerdeki genel azalma eğiliminin sürmesine neden oldu. İmalatçılar, düşük iş yüklerine bağlı olarak eylülde istihdam hacmini daralttı.

Yaklaşık 6 yıldır ilk kez, takip edilen 10 sektörde de istihdam gerileme kaydetti. İstihdamda en belirgin azalış, tekstil sektöründe gerçekleşti. Satın alma faaliyetlerinde de yaygın bir zayıflama gözlemlendi.

Girdilere yönelik talebin genel olarak durgun seyretmesi, eylülde tedarik zincirleri üzerindeki baskıyı bir miktar hafifletti. Bunun sonucunda, birçok sektörde tedarikçilerin teslimat süreleri kısalı.

Girdi maliyetleri, 10 sektörün tamamında belirgin şekilde arttı. En yüksek oranlı artış, kimyasal, plastik ve kauçuk ürünleri sektöründe gerçekleşirken, en zayıf artış ana metallerde kaydedildi. (Ekonomi Servisi)

SANAYİDE DARALMA EYLÜLDE HIZLANDI

İMALAT sanayi satın alma yöneticileri endeksi (PMI) eylül ayında 44.3'e gerileyerek mayıs 2020'den bu yana en düşük değeri alırken imalat sektöründe daralmanın hızlanarak devam ettiğine işaret etti.

Yılın üçüncü çeyrek dönemi sonu ererken şirketler talepte zorlu koşulların sürdüğünü belirtti. Üretim, yeni siparişler, istihdam ve satın alma faaliyetleri bir önceki aya kıyasla daha hızlı daralma kaydetti.

İstanbul Sanayi Odası (İSO) için S&P Global tarafından derlenen imalat PMI, ağustosta kaydedilen 47.9 seviyesinden 44.3'e gerileyerek üst üste altıncı ayda da büyüme ile daralmayı ayıran 50 seviyesinin altında kaldı.

SİPARİŞLERDE SON 4.5 YILIN EN KESKİN KÜÇÜLMESİ

Eylülde talepte bildirilen zayıflık nedeniyle yeni siparişlerde yaklaşık son dört buçuk yılın en keskin küçülmesi kaydedildi. Uluslararası piyasalarda görülen zayıf talebin etkisi de yeni ihracat siparişlerinde yeniden kaydedilen daralmanda görüldü.

Yeni siparişler alt endeksi eylülde 46.7'den 40.8'e gerileyerek en son pandemi dönemi olan mayıs 2020'de görülen seviyelere inerken yeni ihracat siparişleri alt endeksi de 50.5'ten 45.3'e geriledi.

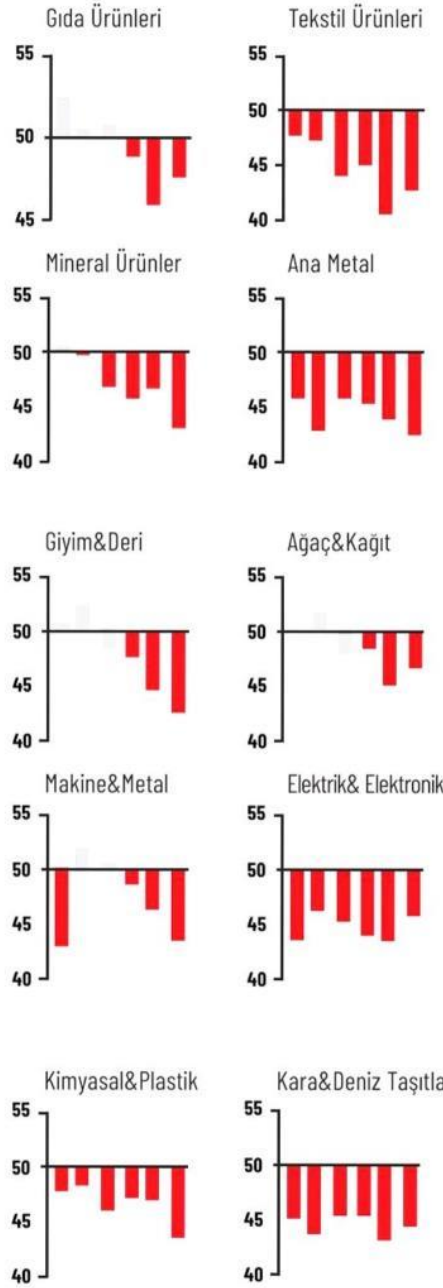
ÜRETİMDE MAYIS 2020'DEN BU YANA EN KESKİN DÜŞÜŞ

Yeni siparişlerdeki düşüşün etkisiyle üst üste altıncı ayda da azalan üretimde mayıs 2020'den bu yana en keskin düşüş kaydedildi. Üretim alt endeksi eylülde 46.2'den 42.8'e geriledi.

Zayıf talep ve üretimdeki düşüş imalatçıların eylülde istihdam ve satın alma faaliyetlerini daha büyük ölçüde azaltmasına yol açtı. İstihdam alt endeksi eylülde 48.6'dan 46.9'a geriledi.

Hem girdi hem de nihai ürün stokları azalırken, girdilere yönelik zayıf talep tedarik zincirleri üzerindeki baskıyı hafifletti, böylece teslimat süreleri dokuz ayda ilk kez azaldı.

(EKONOMİ SERVİSİ)

Eşik değeri olan 50 puanın altında endeks değeri olan sektörlerde üretim daralması yaşandı.

Türkiye imalat PMI düşüş gösterdi: 53 ayın en büyük düşüşü!

Ağustos ayında 47,8 olan manşet PMI, eylül ayında 44,3'e gerileyerek Mayıs 2020'den bu yana en belirgin düşüşü kaydetti. Faaliyet koşullarındaki bozulma altı aydır devam ederken yeni siparişlerdeki zayıflık, üretimi de olumsuz etkiledi. Eylül ayında tüm sektörlerde istihdam azaldı ve girdi maliyetleri yükseldi.

Ağustos ayında 47,8 olan manşet PMI, eylül ayında 44,3'e gerileyerek, Mayıs 2020'den bu yana en belirgin düşüşü kaydetti. Faaliyet koşullarındaki bozulma altıncı aya ulaştı. Yeni siparişlerdeki zayıflık üretiminde aylık bazda yavaşlama göstermesine neden oldu. Üretimdeki daralma da Mayıs 2020'den bu yana en yüksek seviyeye ulaştı.

Girdi maliyetlerinde artış

Liradaki zayıflık ve ham madde fiyatlarındaki artış eylül ayında girdi maliyetlerinin daha da yükselmesine yol açtı.

İstanbul Sanayi Odası Türkiye Sektörel PMI raporuna göre, Eylül ayında on sektörde de yeni siparişler üst üste üçüncü ay yavaşladı. En belirgin kayıp giyim ve deri ürünlerinde yaşanırken, gıda ürünlerinde ise en hafif yavaşlama gözlemlendi.

İstihdamda düşüş

İstihdamda da azalma görüldü.

Yaklaşık altı yıldır ilk kez, takip edilen tüm sektörlerde istihdam gerilemesi kaydedildi. En belirgin azalma ise tekstil sektöründe gerçekleşti.

Girdi ve nihai ürün stoklarındaki azalma devam etti; bu durum, tedarik zincirleri üzerindeki baskıyı hafifleterek teslimat sürelerinin kısalmasına neden oldu.

Anket katılımcılarının talep zayıflığına ilişkin geri dönüşleri, yeni siparişlerde yaklaşık son dört buçuk yılın en sert düşüşünü ortaya koydu. Yeni ihracat

siparişlerinin yeniden yavaşlaması, dış talepte de durgunluğu işaret etti. Enflasyon ise son üç ayın en düşük seviyesine gerilemesine rağmen, belirgin seviyelerde kalmaya devam etti.

S&P'den değerlendirmeler

S&P Global Market Intelligence Ekonomi Direktörü Andrew Harker, "Sektördeki yavaşlamanın üçüncü çeyrek sonları itibarıyla daha da derinleştiğine işaret eden PMI verileri Türk imalatçıları için endişe verici bir tablo çizdi. Talepteki zayıflık ve yeni sipariş alma konusundaki yaşanan sıkıntılar, üretim ve istihdam faaliyetlerinin azalmasına neden oldu" dedi.

Eylül ayında, takip edilen on sektörde de istihdam gerilemesi yaşanırken, toplam yeni siparişlerdeki düşüşe paralel olarak üretimde de genel bir azalma gözlemlendi. En sert daralma makine ve metal ürünleri sektöründe yaşandı. Tedarik zincirlerinin iyileşmesi ise birçok sektörde teslimat sürelerinin kısalmasına yol açtı.

Sanayide son 54 ayın en sert daralması

TUM SEKTÖRLERDE ÜRETİM VE İSTİHDAM GERİLEDİ

ISO satın alma yöneticileri endeksi, imalat **sanayi** sert daralmaya işaret etti. Endeks, son 54 ayın en düşük düzeyini gösterdi. Üretim, istihdam ve yeni siparişlerde gerileme meydana geldi

EKONOMİ SERVİSİ

İSTANBUL Sanayi Odası (ISO) Türkiye İmalat Satınalma Yöneticileri Endeksi (PMI), Eylül ayı değeri açıklandı. Eşik değer olan 50'nin üzerinde ölçülen tüm rakamların sektörde iyileşmeye, altındakilerin de kötüleşmeye işaret ettiği anket sonuçlarına göre ağustosta 47,8 düzeyinde kaydedilen manşet PMI, Eylülde 44,3'e düştü. İmalat **sanayindeki** gerileme Mayıs 2020'den bu yana en belirgin düzeye çıkarak salgından bu yana en zayıf konuma ulaştı. Faaliyet koşullarındaki bozulma eğilimi altıncı aya ulaştı.

YENİ SİPARİŞLER 4,5 YILIN GERİSİNDE

Eylülde anket katılımcılarının talep zayıflığına ilişkin geri dönüşleri dikkati çekti. Söz konusu zayıflık, yeni siparişlerde yaklaşık son 4,5 yılın en sert düşüşüne yol açtı. Yeni ihracat siparişlerinin yeniden yavaşlamaya geçmesi, dış talepte de durgunluğa işaret etti.

Yeni siparişlerin zayıf seyrine bağlı olarak üretim de üst üste altıncı kez aylık bazda yavaşladı. Üretimde, son 54 ayın en yüksek daralma oranı kaydedildi.

Talepteki zayıflık ve üretim gereksinim-

lerindeki azalış, Eylülde imalatçıların istihdam ve satın alma faaliyetlerini de yavaşlatmalarına yol açtı. Bazı firmalar Eylülde tam zamanlı çalışanlarının işten ayrıldığını bildirdi. Böylece istihdam hacminde Nisan 2020'den bu yana en belirgin daralma gözlemlendi.

Hem girdi hem de nihai ürün stoklarında azalma devam etti. Girdilere yönelik talebin zayıf seyri, tedarik zincirleri üzerindeki baskıyı hafifleterek teslimat sürelerinin son 9 ayda ilk kez kısalmasını sağladı. Liradaki zayıflık ve ham madde fiyatlarındaki yükseliş, Eylülde girdi maliyetlerinin daha da artmasına yol açtı.

KASIM 2018'DEN SONRA İLK KEZ GÖRÜLDÜ

Türkiye Sektörel PMI raporu, Eylülde yeni siparişler ve üretim gereksinimlerindeki zayıflığa bağlı olarak imalatçıların istihdam azalttığına işaret etti. Kasım 2018'den bu yana ilk kez, takip edilen sektörlerin tamamında istihdam hacmi daraldı. Fiyatlar genel olarak artış eğilimini sürdürdü ancak girdi talebindeki durgunluğa bağlı olarak sektörlerin çoğunda tedarik zincirleri iyileşme kaydetti.

Eylülde, takip edilen 10 sektörün tamamında üst üste üçüncü ay yeni siparişler yavaşladı. En belirgin ivme kaybı giyim ve deri ürünlerinde görülürken, en hafif ya-

vaşlama gıda ürünlerinde meydana geldi. Toplam yeni siparişlerdeki tabloyla uyumlu olarak, üretimde de genel bir düşüş yaşandı. En sert daralma, makine ve metal ürünleri sektöründe görüldü.

GİRDİ MALİYETLERİ ARTTI

Üretimdeki gerilemeye rağmen, yeni sipariş girişlerindeki durgunluk, birikmiş işlerdeki genel azalma eğiliminin sürmesine neden oldu. İmalatçılar, düşük iş yüklerine bağlı olarak Eylülde istihdam hacmini daralttı. Yaklaşık 6 yıldır ilk kez, takip edilen 10 sektörde de istihdam gerileme kaydetti. İstihdamda en belirgin azalış, teks-

til sektöründe gerçekleşti. Satın alma faaliyetlerinde de yaygın bir zayıflama gözlemlendi.

Girdi maliyetleri, 10 sektörün tamamında belirgin şekilde arttı. En yüksek oranlı artış, kimyasal, plastik ve kauçuk ürünleri sektöründe meydana gelirken, en zayıf artış ana metallerde kaydedildi. Girdi maliyetlerindeki yükselişe bağlı olarak tüm sektörlerde firmalar nihai ürün fiyatlarını artırdı. Elektrikli ve elektronik ürünlerde nihai ürün fiyatları enflasyonu belirgin şekilde hızlanarak son 7 ayın en yüksek düzeyine çıktı. Tekstil sektöründe ise artış oldukça ılımlı seyretti.